

ARAŞTIRMA

Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinin Pedodonti Anabilim Dalında Uzmanlaşma Konusundaki Tercihlerinin Değerlendirilmesi

Esra Kızılcı(0000-0003-0746-7087)^a, Burcu Duman(0000-0002-1298-8509)^a, Cansu Demiroğlu(0000-0002-3619-5626)^a

Selcuk Dent J, 2022; 9: 147-152 (Doi: 10.15311/selcukdentj.827916)

Başvuru Tarihi: 18 Kasım 2020
Yayına Kabul Tarihi: 18 Ocak 2021

ÖZ

Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinin Pedodonti Anabilim Dalında Uzmanlaşma Konusundaki Tercihlerinin Değerlendirilmesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ndeki öğrencilerin diş hekimliğinde uzmanlık hakkındaki düşüncelerini araştırmak ve Pedodonti anabilim dalında uzmanlaşma hakkındaki motivasyonlarını ortaya koymaktır.

Gereç ve Yöntemler: Çalışmaya Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'nde eğitim görmekte olan 84 3.sınıf, 53 4.sınıf, 59 5.sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerden diş hekimliğinde uzmanlık hakkındaki düşüncelerini içeren anketleri çevrimiçi doldurmaları istenmiştir. Veriler tanımlayıcı istatistikler ve Pearson ki-kare testi ile değerlendirilmiştir (p=0.05).

Bulgular: 73'ü erkek 123'ü kadın olmak üzere toplam 196 öğrenci ankete katılmıştır. Diş hekimliğinde uzmanlık olarak tercih edilen ilk bölüm %38.8 ile Ağız Diş ve Çene Cerrahisi olurken, Pedodonti uzmanlığı düşünen öğrencilerin oranı %11.7'dir. Ankete katılanların %48.5'i Pedodonti bölümünü ilk olarak prelinik bölümünde tanıdığını belirtmiştir. Öğrencilerin %56.1'i pedodontinin en çok klinik deneyimlerinden etkilendiğini bildirmişlerdir. Ayrıca hasta bakmanın en zor olduğu düşünülen bölüm %44.9 ile Pedodonti olmuştur. Öğrencilerin %28.1'inin pedodonti ile ilk klinik deneyimi olumsuz geçmiştir.

Sonuç: Çalışma sonucumuza göre öğrencilerin uzmanlık kariyer hedefleri ilk olarak prelinik döneminde ortaya çıkmaktadır. Daha sonra klinik deneyim, maddi kaygılar ve mesleki ilgi odaklı olarak şekillenmektedir. Öğrencilere eğitim döneminde çocuk hasta ile iletişim kurma yöntemlerinin detaylı olarak anlatılması ve pedodonti kliniğindeki ilk deneyimlerini kooperasyonu yüksek çocuk hastalarla yaşamaları uzmanlık alanına olan ilgiyi artırabilir.

ANAHTAR KELİMELELER

Çocuk Diş Hekimliği, Diş Hekimliği Öğrencileri, Diş Hekimliğinde Uzmanlık, Kariyer Planları, Motivasyon.

ABSTRACT

Evaluation of the Faculty of Dentistry Students' Preferences for Specialization in Pedodontics

Background: The aim of this study is to investigate the thoughts of the students of Erciyes University Faculty of Dentistry about the specialty in dentistry and to reveal their motivation about specialization in the department of Pedodontics.

Methods: 84 3rd grade, 53 4th grade, 59 5th grade students studying at Erciyes University Faculty of Dentistry participated in the study. Students were asked to fill in online questionnaires containing their opinions on dentistry specialization. Data were evaluated using descriptive statistics and Pearson chi-square test (p=0.05).

Results: 196 students, 73 boys and 123 girls, participated in the survey. While Oral and Maxillofacial Surgery is the first department preferred as a specialty in dentistry with 38.8%, the rate of students who consider pedodontics specialization is 11.7%. 48.5% of the respondents stated that they first recognized the Pedodontics department in the preclinical department. 56.1% of the students stated that pedodontics was mostly affected by their clinical experiences. In addition, the section considered to be the most difficult to care for patients was Pedodontics with 44.9%. 28.1% of the students had a negative first clinical experience with pedodontics.

Conclusion: According to our study results, the specialty career goals of the students first appear in the preclinical period, and then they are shaped by clinical experience, financial concerns and professional interest. In the education period, students can be informed about communication methods with pediatric patients in detail and their first experiences in the pedodontics clinic with children with high cooperation can increase the interest in the field of expertise.

KEYWORDS

Career Plans, Dental Specialties, Dental Students, Pediatric Dentistry, Motivation.

Genel diş hekimliği, hastaların çoğu ihtiyaçlarını karşılarsa da özel vakalarda ağız sağlığını sürdürmek ve gerektiğinde yeniden kazanmak için ileri bilgi ve becerilere ihtiyaç duyulmaktadır. Diş hekimliğinin gelişim süreci içerisinde karmaşık ve zor diş tedavisi prosedürlerini yürütebilecek, alanında derin bilgilere sahip diş hekimlerine olan ihtiyaç artmıştır.¹ Gelişen yenidoğuşa düzenli diş hekimliği alanında da uzmanlaşma ihtiyacını beraberinde getirmiştir. Ülkemizde 2011 yılında diş hekimliği alanında Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi, Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi,

Çocuk Diş Hekimliği, Endodonti, Ortodonti, Periodontoloji, Protetik Diş Tedavisi ve Restoratif Diş Tedavisi şeklinde 8 ayrı çalışma alanı uzmanlık dalı yasal olarak belirlenmiştir.² Uzmanlık alanı seçimi alanın getireceği finansal gelir, iş güvenliği, toplum içindeki sosyal statü, kişisel ilgi, geçmiş tecrübeler gibi birçok faktörden etkilenmektedir.^{3,4} Ayrıca, bu faktörlerin önemi erkekler ve kadınlar arasında farklılık gösterebilmektedir.⁵

Çocuk Diş Hekimliği (Pedodonti), özel bakıma ihtiyacı

olan çocuklar dahil olmak üzere, doğumdan ergenlik dönemine kadar bebek ve çocukların teşhis, koruyucu, tedavi edici tüm ağız sağlığı, bakım ve danışmanlığını sağlamaktadır.⁶ Çocuk Diş Hekimliği son yıllarda en dinamik ve ihtiyaç duyulan meslek gruplarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır.⁷ Bu dinamik meslek grubunun uzmanlık eğitim müfredatının teorik eğitim kısmı diş hekimliği konularını geniş bir çerçevede ele almaktadır. Diğer yandan klinik uygulama kısmında da çocuk ile iletişim kurma becerisi yüksek hekimler yetişmesini sağlamaktadır. Bu nedenlerle yeni mezun hekimler arasında oldukça popüler bir bölüm olmaya başlamıştır.⁸

Ülkemizde yapılan çalışmalara bakıldığında tıp fakültesi öğrencilerinin uzmanlık alanı tercihleri üzerine yürütülen çeşitli çalışmalar olmakla birlikte diş hekimliği öğrencilerinin bu yönelimlerinin değerlendirildiği sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır.^{9,10} Bu çalışmanın amacı bir grup diş hekimliği öğrencisinin mezuniyet sonrası en çok tercih ettiği diş hekimliği uzmanlık alanlarını ve Pedodonti dalında uzmanlaşma konusundaki görüş, düşünce ve davranışlarını belirlemek ve bu konudaki motivasyonları artırıcı yöntemleri ortaya koymaktır.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Bu anket çalışması için Erciyes Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Etik Kurulu'ndan onay alındı (Etik No:2020/518). Örneklem hacminin belirlenmesi için GPower versiyon 3.9.1.7 programı ile yapılan güç analizi sonucunda % 80 güven , % 80 test gücü ve 0.267 etki büyüklüğü ile 180 kişi üzerinde inceleme yapılması gerektiği anlaşılmıştır.¹¹ Anket çalışmasına 2019-2020 yıllarında Erciyes Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi'nde 3., 4. ve 5. sınıflarda öğrenim gören 196 öğrenci katıldı. Anketin amacını belirten ve katılımcıların kimliğini ve verilerini korumak için gizlilik bildirimini içeren bir giriş yazısı anket başında belirtildi. Bu anket 84, 3. Sınıf öğrencisi ve 53, 4. Sınıf 59 5. Sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 196 öğrenciye uygulandı. Aşağıda belirtilen konularla ilgili sorular öğrencilere cevap vermeleri için yöneltildi. Yapılan anket üç bölümden oluştu. İlk bölümde katılımcılara ait sosyo-demografik veriler hakkında bilgi alındı. İkinci bölümde, diş hekimliği uzmanlık tercihleri soruldu. Üçüncü bölümde ise katılımcıların Pedodonti uzmanlığı hakkındaki düşünceleri hakkında bilgi edinildi.

Veriler IBM SPSS V23 (Chicago, USA) ile analiz edildi. Elde edilen verilere tanımlayıcı istatistikler uygulanmış, nitel değişkenler arasındaki ilişki testleri ki-kare (χ^2) testi ile yapılmış olup; gruplar arasındaki farklılığın incelenmesinde oran (z) testi kullanıldı. Oranların çift eşli karşılaştırmaları Bonferroni yöntemi kullanılarak yapıldı. İstatistiksel olarak $p < 0.05$ anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Ankete katılan 196 katılımcının %37.2'si (n=73) erkek, %62.8'i (n=123) kadındır. Katılımcı öğrencilerin %97.4 (n=191) bekar iken, %2.6 (n=5) i evlidir. Öğrencilerin %42.9'u (n=84) 3. sınıf, %27'si (n=53) 4. sınıf öğrencisi, %30.1'i(n=59) 5. sınıf öğrencisidir.

Öğrencilerin uzmanlık düşündüğü ilk alan Ağız Diş ve Çene Cerrahisi (%38.8, n=76) olurken ikinci sırayı (%30.1, n=59) Ortodonti almıştır. Pedodonti %11.7, (n=23) ile üçüncü sırada yer almıştır. Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi %0.5 ile en son sırada yer almıştır (Tablo 1).

Öğrenciler açısından, istatistiksel olarak sınıflar ve cinsiyetler bazında anlamlı olmasa da (p değerleri sırasıyla 0.085 ve 0.181) sayısal olarak hasta bakmanın en zor olduğu bölüm (%44.9, n=88) Pedodonti olarak belirtilmiştir. (Tablo 1, Tablo 2) Pedodonti'yi %20.9 (n=41) ile Protetik Diş Tedavisi izlemiştir. Hasta bakmanın en kolay olduğu bölüm olarak ise Ağız, Diş ve Çene Radyolojisi (%49, n=96) belirtilmiştir. Uzmanlık açısından diş hekimliğinin en önemli bölümü (%43.4, n=85) Ağız Diş ve Çene Cerrahisi olarak görülmüştür. (Tablo 1)

Tablo 1

Sınıflara Göre Uzmanlık Tercihlerinin Dağılımı

	3.Sınıf	4.Sınıf	5.Sınıf	Total	χ^2	p
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)		
Uzmanlık Yapmayı Düşündüğünüz İlk Bölüm						
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	28 (33.3) ^a	23 (43.4) ^a	25 (42.4) ^a	76 (38.8)	26.97	0.022*
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	0 (0) ^a	1 (1.9) ^a	0 (0) ^a	1 (0.5)		
Restoratif Diş Tedavisi	2 (2.4) ^a	0 (0) ^a	0 (0) ^a	2 (1)		
Endodonti	5 (6) ^a	1 (1.9) ^a	3 (5.1) ^a	9 (4.6)		
Ortodonti	34 (40.5) ^a	17(32.1) ^{ab}	8 (13.6) ^b	59 (30.1)		
Pedodonti	7 (8.3) ^{a,b}	3 (5.7) ^b	13 (22) ^a	23 (11.7)		
Periodontoloji	3 (3.6) ^a	4 (7.5) ^a	3 (5.1) ^a	10 (5.1)		
Protetik Diş Tedavisi	5 (6) ^a	4 (7.5) ^a	7 (11.9) ^a	16 (8.2)		
Hasta Bakmanın En Zor Olduğu Bölüm						
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	11 (13.1)	9 (17)	11 (18.6)	31 (15.8)	19.14	0.08
Endodonti	12 (14.3)	13 (24.5)	5 (8.5)	30 (15.3)		
Ortodonti	0 (0)	1 (1.9)	0 (0)	1 (0.5)		
Pedodonti	36 (42.9)	23 (43.4)	29 (49.2)	88 (44.9)		
Periodontoloji	0 (0)	1 (1.9)	3 (5.1)	4 (2)		
Protetik Diş Tedavisi	24 (28.6)	6 (11.3)	11 (18.6)	41 (20.9)		
Restoratif Diş Tedavisi	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)		
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	1 (1.2)	0 (0)	0 (0)	1 (0.5)		
Hasta Bakmanın En Kolay Olduğu Bölüm						
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	1 (1.2)	0 (0)	3 (5.1)	4 (2)	19.66	0.14
Endodonti	1 (1.2)	0 (0)	0 (0)	1 (0.5)		
Ortodonti	14 (16.7)	7 (13.2)	16 (27.1)	37 (18.9)		
Pedodonti	1 (1.2)	1 (1.9)	2 (3.4)	4 (2)		
Periodontoloji	12 (14.3)	2 (3.8)	3 (5.1)	17 (8.7)		
Protetik Diş Tedavisi	2 (2.4)	1 (1.9)	2 (3.4)	5 (2.6)		
Restoratif Diş Tedavisi	15 (17.9)	12 (22.6)	5 (8.5)	32 (16.3)		
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	38 (45.2)	30 (56.6)	28 (47.5)	96 (49)		
Hangisi Uzmanlık Dalı Diş Hekimliği Açısından En Önemli Bölümdür?						
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	40 (47.6)	24 (45.3)	21 (35.6)	85 (43.4)	17.77	0.21
Endodonti	7 (8.3)	3 (5.7)	6 (10.2)	16 (8.2)		
Ortodonti	8 (9.5)	4 (7.5)	4 (6.8)	16 (8.2)		
Pedodonti	3 (3.6)	4 (7.5)	7 (11.9)	14 (7.1)		
Periodontoloji	5 (6)	7 (13.2)	4 (6.8)	16 (8.2)		
Protetik Diş Tedavisi	9 (10.7)	4 (7.5)	12 (20.3)	25 (12.8)		
Restoratif Diş Tedavisi	7 (8.3)	1 (1.9)	1 (1.7)	9 (4.6)		
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	5 (6)	6 (11.3)	4 (6.8)	15 (7.7)		

*p < 0.05

Pearson ki-kare testi n (%) gösterimi, a-b: (Oran Testi) Her bir satır için aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur. χ^2 =test istatistiği

Tablo 2

Cinsiyetlere Göre Uzmanlık Tercihlerinin Dağılımı

	Erkek	Kadın	Total	χ^2	p
	n (%)	n (%)	n (%)		
Uzmanlık Yapmayı Düşündüğünüz İlk Alan					
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	24 (32.9)	52 (42.3)	76 (38.8)	13.02	0.07
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	1 (1.4)	0 (0)	1 (0.5)		
Restoratif Diş Tedavisi	2 (2.7)	0 (0)	2 (1)		
Endodonti	3 (4.1)	6 (4.9)	9 (4.6)		
Ortodonti	26 (35.6)	33 (26.8)	59 (30.1)		
Pedodonti	4 (5.5)	19 (15.4)	23 (11.7)		
Periodontoloji	5 (6.8)	5 (4.1)	10 (5.1)		
Protetik Diş Tedavisi	8 (11)	8 (6.5)	16 (8.2)		
Hasta Bakmanın En Zor Olduğu Bölüm					
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	9 (12.3)	22 (17.9)	31 (15.8)	8.86	0.18
Endodonti	11 (15.1)	19 (15.4)	30 (15.3)		
Ortodonti	0 (0)	1 (0.8)	1 (0.5)		
Pedodonti	41 (56.2)	47 (38.2)	88 (44.9)		
Periodontoloji	0 (0)	4 (3.3)	4 (2)		
Protetik Diş Tedavisi	12 (16.4)	29 (23.6)	41 (20.9)		
Restoratif Diş Tedavisi	0 (0)	0 (0)	0 (0)		
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	0 (0)	1 (0.8)	1 (0.5)		
Hasta Bakmanın En Kolay Olduğu Bölüm					
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	2 (2.7)	2 (1.6)	4 (2)	7.93	0.33
Endodonti	1 (1.4)	0 (0)	1 (0.5)		
Ortodonti	16 (21.9)	21 (17.1)	37 (18.9)		
Pedodonti	1 (1.4)	3 (2.4)	4 (2)		
Periodontoloji	7 (9.6)	10 (8.1)	17 (8.7)		
Protetik Diş Tedavisi	4 (5.5)	1 (0.8)	5 (2.6)		
Restoratif Diş Tedavisi	10 (13.7)	22 (17.9)	32 (16.3)		
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	32 (43.8)	64 (52)	96 (49)		
Hangi Uzmanlık Dalı Diş Hekimliği Açısından En Önemli Bölümdür					
Ağız Diş ve Çene Cerrahisi	26 (35.6) ^a	59 (48) ^a	85 (43.4)	14.53	0.04*
Endodonti	6 (8.2) ^a	10 (8.1) ^a	16 (8.2)		
Ortodonti	10 (13.7) ^a	6 (4.9) ^b	16 (8.2)		
Pedodonti	4 (5.5) ^a	10 (8.1) ^a	14 (7.1)		
Periodontoloji	3 (4.1) ^a	13 (10.6) ^a	16 (8.2)		
Protetik Diş Tedavisi	13 (17.8) ^a	12 (9.8) ^a	25 (12.8)		
Restoratif Diş Tedavisi	6 (8.2) ^a	3 (2.4) ^a	9 (4.6)		
Ağız Diş ve Çene Radyolojisi	5 (6.8) ^a	10 (8.1) ^a	15 (7.7)		

*p<0.05

Ki-kare testi,n (%) gösterimi, a-b: (Oran Testi) Her bir satır için aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur. χ^2 =test istatistiği

Uzmanlık seçiminde ilk kriter %62.2 ile uzmanlık dalına ilgi duyulması olurken, uzmanlık dalının maddi getirisi ve iş olanağı (%25.5) ikinci sırada yer almıştır. Katılımcıların %10.2'si uzmanlık yapabileceğine inanmamakta/uzmanlık düşünmemekte ya da diğer başka alternatifler düşünmektedir. (Tablo 3)

Tablo 3

Sınıflara Göre Uzmanlık Seçim Kriterleri ve Pedodontiye Bakış Açısının Dağılımı

	3.Sınıf n (%)	4.Sınıf n (%)	5.Sınıf n (%)	Toplam n (%)	χ^2	P
Uzmanlık Seçiminde Kriterler						
Uzmanlık dalına ilgi	48 (57.1)	37 (69.8)	37 (62.7)	122 (62.2)	13.62	0.47
Uzmanlık eğitiminin alınacağı şehir / fakülte	1 (1.2)	1 (1.9)	0 (0)	2 (1)		
Uzmanlık eğitiminin süresi	0 (0)	1 (1.9)	0 (0)	1 (0.5)		
Uzmanlık dalının maliyeti	0 (0)	0 (0)	1 (1.7)	1 (0.5)		
Uzmanlık eğitiminin iş olanağı/maddi getirisi	26 (31)	9 (17)	15 (25.4)	50 (25.5)		
Uzmanlık yapabileceğime inanmıyorum	8 (9.5)	4 (7.5)	6 (10.2)	18 (9.2)		
Uzmanlık düşünmüyorum	0 (0)	1 (1.9)	0 (0)	1 (0.5)		
Diğer	1 (1.2)	0 (0)	0 (0)	1 (0.5)		
Pedodonti bölümünde uzmanlık yapmak ister misiniz ?						
Evet	33 (39.3)	18 (34)	22 (37.3)	73 (37.2)	1.82	0.76
Hayır	25 (29.8)	15 (28.3)	21 (35.6)	61 (31.1)		
Kararsızım	26 (31)	20 (37.7)	16 (27.1)	62 (31.6)		
Pedodonti ile ilk tanışılan yer/zaman						
Üniversite öncesi	12(14.3) ^a	4 (7.5) ^a	2 (3.4) ^a	18 (9.2)	18.76	0.04*
Üniversite tercih dönemi	4 (4.8) ^a	0 (0) ^a	2 (3.4) ^a	6 (3.1)		
Preklinik dönemi	39(46.4) ^a	26(49.1) ^a	30(50.8) ^a	95 (48.5)		
Klinik gözlem dönemi	26 (31) ^a	20(37.7) ^a	16(27.1) ^a	62 (31.6)		
Klinik uygulama dönemi	3 (3.6) ^a	2 (3.8) ^{ab}	9 (15.3) ^b	14 (7.1)		
Diğer	0 (0) ^a	1 (1.9) ^a	0 (0) ^a	1 (0.5)		
Pedodonti bölümü ile ilgili en çok hangi deneyim sizi etkilemiştir?						
Preklinik dersi	18(21.4) ^a	6 (11.3) ^a	4 (6.8) ^a	28 (14.3)	65.96	00.00 1*
Teorik ders	25(29.8) ^a	0 (0) ^b	1 (1.7) ^b	26 (13.3)		
Klinik deneyim	23(27.4) ^a	38(71.7) ^b	49(83.1) ^b	110 (56.1)		
Ders kitabı / diş hekimliği dergisi / makale- web sitesi	1 (1.2) ^a	0 (0) ^a	2 (3.4) ^a	3 (1.5)		
Diğer	17(20.2) ^a	9 (17) ^{ab}	3 (5.1) ^b	29 (14.8)		
Pedodontideki ilk deneyiminiz nasıldı						
Çoğunlukla olumlu	17(20.2) ^a	10(18.9) ^a	5 (8.5) ^a	32 (16.3)	20.16	0.008*
Biraz olumlu	24(28.6) ^a	10(18.9) ^a	13 (22) ^a	47 (24)		
Kararsızım	24(28.6) ^a	12(22.6) ^a	7 (11.9) ^a	43 (21.9)		
Çoğunlukla olumsuz	15(17.9) ^a	15(28.3) ^{ab}	25(42.4) ^b	55 (28.1)		
Biraz olumsuz	4 (4.8) ^a	6 (11.3) ^a	9 (15.3) ^a	19 (9.7)		
Pedodontinin gelecekteki durumunun değerlendirilmesi						
Çoğunlukla olumlu	40 (47.6)	27 (50.9)	35 (59.3)	102 (52)	6.62	0.57
Biraz olumlu	21 (25)	17 (32.1)	13 (22)	51 (26)		
Kararsızım	20 (23.8)	9 (17)	8 (13.6)	37 (18.9)		
Çoğunlukla olumsuz	2 (2.4)	0 (0)	2 (3.4)	4 (2)		
Biraz olumsuz	1 (1.2)	0 (0)	1 (1.7)	2 (1)		

*p<0.05

Ki-kare testi, n (%) gösterimi, a-b: (Oran Testi) Her bir satır için aynı harfe sahip gruplar arasında fark yoktur. χ^2 =test istatistiği

“Pedodonti alanında uzmanlık yapmak ister misiniz?” sorusuna %37.2 (n=73) oranında “evet” yanıtı verilirken %31.62 “kararsızım” yanıtı verilmiştir. Pedodonti uzmanlığı yapmak isteyen öğrenciler cinsiyet bazında incelendiği sayısal olarak kadınların (n=53) erkeklerden (n=20) fazla olduğu görülmüştür, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p=0.054).

Öğrencilerin %48.5' i pedodonti uzmanlık alanını preklinik döneminde tanırken, %56.1'i pedodontinin klinik deneyim kısmının daha etkileyici olduğunu bildirmişlerdir. Öğrencilerin %37.8'inin ilk çocuk hasta bakma deneyiminin “biraz olumsuz” yada “çoğunlukla olumsuz”, %40.3'ü ise “olumlu” yada “çoğunlukla olumlu” olarak nitelendirmiştir. Eğitim görülen sınıflar açısından incelendiğinde bu üç soru için verilen cevaplar arasında istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar çıkmıştır (p değerleri sırasıyla 0.043; <0.001; 0.008). “Pedodontinin gelecekteki durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusu ise ilgili öğrencilerin %52'si tarafından “oldukça olumlu” olarak nitelendirilmiştir.

TARTIŞMA

Yapılan çalışmalara göre Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi diş hekimliği öğrencileri ve mezunları arasında en çok tercih edilen uzmanlık alanlarından biridir.^{3,12} Taşsöker ve Çelik' te¹⁰ Türkiye' de Ağız, Diş ve Çene Cerrahisinin uzmanlık tercihi olarak ilk sırada yer aldığını (% 33.3) göstermiştir. Çalışmamızda da hem dünya hem Türkiye genelinde yapılan çalışmalara benzer şekilde Ağız Diş ve Çene Cerrahisi en çok tercih edilen uzmanlık alanı olmuştur. Bu bölümde normal diş hekimliği uygulamalarının yanı sıra ameliyathane ortamında çalışma vb. durumlar öğrencilerin ilgisini çekeceği bunun yanı sıra meslekle ilgili maddi beklentilerin karşılanacağı düşüncesinin de etkili olabileceğini düşünmekteyiz.

Yaptığımız çalışmada cinsiyet bazında bölüm seçimi bakımından anlamlı fark çıkmamıştır. Bununla beraber en çok istenen bölüm olan Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bölümü kadın öğrencilerce erkek öğrencilere göre daha fazla talep görmüştür. Bu da Aksoy ve arkadaşlarının⁹ yaptığı çalışmayı desteklemektedir. Çocuk diş hekimliği bölümü de sayısal olarak literatürle benzer¹³ şekilde kadın öğrencilerce daha fazla tercih edilmektedir.

Sınıf bazında ise bölüm seçimi bakımından farklılıklar olduğu bulunmuştur. Pedodonti bölümü seçiminde 4.sınıfta 3.sınıfa göre düşüş görülmüş, 5. sınıfta ise ilgi tekrar artmıştır. Bu durumun 3.sınıfta çocuk hastaya ağırlı işlem yapmadıkları için (fissür örtücü, flor gibi) çocuk hasta ile iletişimlerinde rahat oldukları, daha zorlu işlemlere yeni başlanan 4. sınıfta çocuk hasta ile iletişim kurmakta zorlanmalarından kaynaklanabilir. Artan klinik pratiği ile iletişim becerilerinin artmasına bağlı olarak 5. Sınıfta pedodontiyi uzmanlık alanı olarak tercih etme durumu artmıştır.

Literatürle benzer olarak ^{3, 14} erkek öğrenciler cerrahi bölümden sonra en çok Ortodonti ve Protetik Diş Tedavisini tercih etmiştir. Bizim çalışmamızın sonucuna göre kadın öğrenciler ikinci olarak en çok Ortodonti üçüncü olarak da Pedodonti bölümüne yönelmişlerdir. Halawany ve arkadaşları uzmanlık tercihinde Ağız Diş ve Çene Cerrahisini, Pedodonti ve Endodonti'nin izlediğini bildirmişlerdir.³ Diğer yandan Kanadalı, Taylandlı ve Japon diş hekimliği öğrencileri arasında yapılan çalışmada kadın ve erkek öğrencilerin en çok Ortodonti uzmanlık dalını tercih ettiğini bildiren¹⁵ bir sonuç çıkmıştır. Bu sonucun ülkelerin uzmanlık alanları konusunda gereklilik ve getirilerinin farklı olmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Öğrencilerin hasta bakımı açısından en çok önemsedikleri bölüm sıralamasında birinci sırada Ağız Diş ve Çene Cerrahisi (%43.4) yer alırken Pedodonti %7.1 ile 7. Sırada yer almıştır. Aksoy ve arkadaşlarının⁹ yaptığı çalışmada ise Ağız Diş ve Çene Cerrahisi birinci sırada yer alırken pedodonti ikinci sırada yer almıştır. Bununla beraber sonucumuza benzer şekilde pedodonti tercihinin alt sıralarda yer aldığı çalışmalarda mevcuttur.¹⁶ Pedodonti konusundaki bu fikir ayrılıklarının diğer bölümlerden farklı olarak sadece hasta dental tedavisini yapmaktan ziyade hasta psikolojik yönetimini de gerektiriyor olmasından⁴ kaynaklanabilir.

Kişinin bir uzmanlık dalına karar vermesinde mesleki, ekonomik, kişisel birçok faktör rol oynamaktadır.⁴ Yaptığımız çalışmada katılımcıların bir uzmanlık alanı seçiminde dikkat ettikleri en önemli faktörün, öğrencinin cinsiyeti ve bulunduğu sınıftan bağımsız olarak, ilgili uzmanlık dalına kişisel ilgi duymak olduğu görülmüştür. Bu durumu literatürde destekleyen çalışmalar bulunmaktadır.^{11,13,17} Alrashdan ve arkadaşları da 2018 yılında yaptıkları çalışmada ülkelerin ekonomik gelir ve seviyelerine göre uzmanlık dalı seçiminin; mali beklentiler, uzmanlık dalının itibarı, alınacak eğitimin süresi ve maliyetine milletler arası farklılık olduğunu ortaya koymuştur.¹⁶ Çalışmamızda da benzer şekilde maddi getiri ve iş olanağı, uzmanlık alanı seçimini etkileyen en önemli ikinci faktör olmuştur.

Dhima ve arkadaşları öğrencilerin mezun olduktan hemen sonra uzmanlaşmayı planladıklarını göstermiştir.¹³ Yaptığımız çalışma da ise öğrencilerin büyük çoğunluğunun uzmanlık düşündüğü görülmüştür. Bu durumun yaşanan ülkenin sosyokültürel koşullarına bağlı olarak şekillendiğini düşünüyoruz. Genel diş hekimliği ve uzmanlaşma eğitimlerinin masraflı olmasından dolayı bazı ülkelerde uzmanlık eğitiminin maliyeti, uzmanlık seçim kriterlerini etkileyen en önemli faktörler arasında gösterilmiştir.^{6, 18} Ülkemizde uzmanlık öğrencisinin araştırma görevlisi kadrosu olmasından dolayı uzmanlık eğitiminin maliyetli olmaması uzmanlık seçim kriteri arasında alt sırada yer almıştır.

Öğrenciler, diş hekimliği lisans öğrenimleri boyunca mevcut uzmanlık dalları ile ilk kez tanışırlar ve genel hatları itibarıyla dallar hakkında fikir sahibi olurlar ⁶. Anketimizin diğer bir sorusu olan "Pedodonti ile ilk tanışılan yer" sorusuna sınıflar bazında bakıldığında öğrencilerin klinik uygulama dönemine gelmeden çocuk diş hekimliği ile tanıştığı görülmüştür. Bu sonuç prelinik ve klinik gözlem aşamalarının, branşlaşmaya giden yolda öğrencilerin için ne kadar önemli olduğunu göz önüne koymaktadır. Bununla beraber "Pedodonti bölümü ile ilgili en çok hangi deneyim sizi etkilemiştir" sorusu prelinik deneyim olarak değil, öğrencilerin kendi hastalarını tedavi ettikleri klinik dönemdeki deneyim olarak cevaplanmıştır. Bu sonuç 2008 yılında Boston'da yapılan klinik dönemde öğrencilerin kendilerini hekimliğe daha yakın hissetmeleriyle stres düzeylerinin nispeten azaldığı, prelinik dönemde ise öğrencilerin laboratuvar şartlarında hasta bakmanın üzerlerinde stresi artırdığı gösteren çalışmayla ¹⁹uyumludur. Bir lisans diş hekimliği öğrencisi çok çeşitli uzmanlık alanlarına ait temel bilgiler üzerinden eğitim alırken, bir uzmanlık eğitim programına girdiğinde belirli bir bilgi ve uygulama alanına ait en derin bilgileri öğrenmektedir.⁴ Ancak öğrenciler daha çok lisans tecrübelerine dayanarak ilgi duyduğu uzmanlık dalı seçimini yapmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin lisans eğitimi boyunca keyif aldıkları eğitim müfredatının artırılmasının ilgili bölümün uzmanlık dalına yönelimi artıracığı görüşüdeyiz.

SONUÇ

Diş hekimliği uzmanlık dalları, diş hekimliği mesleği ve toplum için oldukça önemlidir. Çalışmamızın sonucuna göre uzman olma ve bölüm seçimi kararı kişisel bir karardır ve öğrencinin lisans hayatı boyunca yaşadıkları deneyimler ve ilgi alanlarına bağlı olarak şekillenmektedir. Uzmanlık eğitiminin iş olanağı ve maddi getirisi ise uzmanlık tercihi açısından belirleyici diğer kriterlerdendir.

Öğrenciler pedodonti ile çoğunlukla klinik gözlem döneminde karşılaşmaktadır. Prelinik döneminde yapay pediatrik ağızlarda yaptıkları dental tedavilerdense, klinik ortamda çocuk hasta görmeleri onları gerçek pedodontiyle karşılaştırmaktadır. Bu sonuç öğrencilere pedodontiyi sevdirebilmek için ilk klinik deneyimleri esnasında kooperasyonu yüksek hastalarla tanıştırmının önemini göstermektedir.

KAYNAKLAR

1. Eliav E, Scotti R, Pellegrino G, et al. Specialties in dentistry. *Quintessence Int.* 2010;41(10):807-883.
2. Resmî Gazete. Vol 27916. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110426-1.htm>; 2011.
3. Halawany HS. Career motivations, perceptions of the future of dentistry and preferred dental specialties among Saudi dental students. *The open dentistry journal.* 2014;8:129.
4. Arora R, Panwar NK, Dhar V. Reason for choosing pediatric dentistry as career—Survey among post-graduate dental students. *J Oral Health Comm Dent.* 2011;5(2):86-89.
5. Scarbecz M, Ross JA. Gender differences in first-year dental students' motivation to attend dental school. *Journal of dental education.* 2002;66(8):952-961.
6. Brondani M, Ardenghi D, Mariño RJ. Dental specialties: how to choose yours. *Career Paths in Oral Health: Springer;* 2018:79-92.
7. Rhodes A, Wilson S. Research in pediatric dental postgraduate programs and residencies: results of a survey. *Pediatric dentistry.* 2004;26(1):75-78.
8. Aggarwal N, Sharma S, Dua R, et al. A Nationwide Survey Of Pedodontic Post Graduates Regarding Satisfaction Levels For Pg Program. *IJRDP.5:*1941-1947.
9. Aksoy A, Yanıkoğlu N. Diş Hekimliği Fakültesi Öğrencilerinin Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalında Uzmanlaşma Konusundaki Motivasyonlarının Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi.* 2019;29(4): 623 - 630.
10. Taşöker M, Çelik M. Diş hekimliği öğrencilerinde mezuniyet sonrası kariyer ve uzmanlık motivasyonu. *Selcuk Dental Journal.* 2019;6(4):108-111.
11. Kanmodi K, Badru A, Akinloye A, Wegscheider W. Specialty choice among dental students in Ibadan, Nigeria. *African Journal of Health Professions Education.* 2017;9(1):21-23.
12. Adeniyi AA, Sofola OO, Kalliecharan RV. An appraisal of the oral health care system in Nigeria. *International dental journal.* 2012;62(6):292-300.
13. Dhima M, Petropoulos VC, Han RK, Kinnunen T, Wright RF. Dental students' perceptions of dental specialties and factors influencing specialty and career choices. *Journal of dental education.* 2012;76(5):562-573.
14. Al-Dlaigan YH, Al-Ghamdi M, Al-Shahrani A, Al-Shahrani M. Postgraduate specialties interest, career choices and qualifications earned by male dentists graduated from King Saud University. *The Saudi dental journal.* 2011;23(2):81-86.
15. Karibe H, Suzuki A, Sekimoto T, et al. Cross-cultural comparison of the attitudes of dental students in three countries. *Journal of dental education.* 2007;71(11):1457-1466.
16. Alrashdan MS, Alazzam M, Alkhader M, Phillips C. Career perspectives of senior dental students from different backgrounds at a single Middle Eastern institution. *BMC medical education.* 2018;18(1):283.
17. Oku O, Oku A, Edem B, Edentekhe T, Kalu Q. Specialty choices amongst graduating medical students in University of Calabar, Nigeria: Implications for anaesthesia practice. *Highland Medical Research Journal.* 2014;14(2):90-94.
18. Association ADE. ADEA survey of dental school seniors, 2017 graduating class tables report. Available at: www.adea.org/ADEA_Survey_of_Dental_School_Seniors_. Accessed 18 September, 2020.
19. Sukotjo C, Thammasitboon K, Howell H, Karimbux N. Students' perceptions of prosthodontics in a PBL hybrid curriculum. *Journal of Prosthodontics.* 2008;17(6):495-501.

Sorumlu yazar:

Burcu Duman

Adres: Erciyes Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi, Çocuk Diş Hekimliği Anabilim Dalı, 38039, Melikgazi / Kayseri, Türkiye

E-posta: burcuduman91@hotmail.com